

tio magis est, quam effusio. Quid necesse est in assignandis singulis immorari, ipsi enim scitis quia favus non nisi dulcedinem effundit, nec nisi de pleno effundit, et de plenitudine quidem ipsa, non totam ipsam. Est ergo in labiis Sponsæ dulcedo sola, dulcedo plena, et dulcedo sobria; plene quidem possidetur, sed non plene effunditur, sed prout auditorum capacitas exigit. GILBERTUS ABBAS, sermon. XXXIV in Cant.

Deus olim apud Jeremiam, cap. XVI, prædixit: « Ecce ego mittam piscatores multos, et piscabuntur eos; et post hæc mittam eis multos venatores, et venabuntur eos. » At vero quoniam spectat hæc inter piscatores et venatores similitudinum varietas? Inter utrosque prædictos hæc est differentia, quod piscatores nonnunquam in unico refium tractu ingentem capiant omnis generis piscium multitudinem; venatores autem unica selopeti explosione unam tantum vel duas ad summum capiant feras; vel laqueo aut visco unam tantum apprehendent aviculam. Vult igitur Deus prædictis verbis dicere, quod prius missurus sit Apostolos suos in primitiva Ecclesia velut piscatores, qui in Ecclesie sinum, et ad fidem integros protrahant populos et regna. Postea vero missurus sit venatores, id est, alios ministros Evangelicis, qui prædam tam copiosam non capient, sed ad summum unam vel duas animas convertent. MANSI, disc. XLVII, n. 4.

Christus ad Discipulos suos dixit: « Faciam vos fieri piscatores hominum; » at vero quodnam in eo latet mysterium, quod Incarnata sapientia illos potius piscatores, quam cujuscumque alterius officii artifices appellet? Responderi potest, prædicationem piscationi assimilari, quia, hæc partim fit retibus, partim hamo instituitur, ex quibus hic ferit et vulnerat, non illa; ad denotandum, quod Prædicator juxta diversitatem auditorum, nunc ferro uti debeat, id est, comminatione mortis, inferni, extremi iudicii, quæ omnia expavescentia sunt; nunc vero retibus, id est, extimulationibus præmiorum ælestium, vel amicitie Dei, vel etiam bonorum temporalium promissione; argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina. Ibid. n. 2.

Interpres quidam super illa verba Isaia: « Quasi tuba exalta vocem tuam, ita scribit: Instrumentum hoc non a loquente, sed ab inspirante imbutur, halitu inflatur

et per cornu cavum spiramem ebibit, ut sonitum edat. Unde ad eruditionem veri Prædicatoris hoc deducit documentum, quod scilicet Prædicator in auditorum animam alat. Sicut enim per anhelitum vivimus, ita Prædicator tanto cum spiritu pro alterius salute detonare debet, ac si ad illum spiritualiter vivificandum, qui cum auscultat, extremum spiritum exhalaret: Inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, et factus est homo in animam viventem. Canet tuba, et mortui resurgent etc. Ibid. n. 3.

Venerabilis Beda, libro de Templo Salomonis, aliud quoddam hujus necessitatis adducit motivum; assertit enim, templum illud figuram fuisse veri Salomonis, qui templum gloriæ ædificare statuit, de quo dicitur in Psalmo: « In templo ejus omnes dicent gloriam, » de cujus artifice Apostolus pariter ait: « Cujus artifex, qui cum auscultat Deus. » Hic igitur architectus ex Petra fodina Protoparentis lapides in hanc fabricam adhibendos eruit; at vero quia rudes et informes erant, pro iis inter se unienis et quadrandis martello opus erat (tusionibus, pressuris, expoliti lapides suis coaptantur locis per manus artificis) ac proinde martelli loco verbum suum divinum adhibuit, ipsomet apud Jeremiam teste: « Nonne verba mea, sicut malleus conterens petras? Prædicator vero tanquam lapidibus adhibet, qui comminando supplicia, et proponendo præmia, reprehendendo scelera, et commendando virtutes, rudes et deformes hosce lapides elegantissime expoluit. Unde Apostolus ait: « Corripientes omnem hominem, et docentes, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu. » Idem, disc. I, n. 9.

In primo libro Regum legitur, quod, cum Philistæi adversus populum Israel dimicaturi essent, omni conatu ad hoc contenderint, ne in universa Judæa reperiretur vel unicus qui gladius, aliaque similia arma bellica fabricare posset. Quam historiam Dionysius Carthusianus ad nostrum propositum hinc verbis adaptat: Faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israel, caverant enim Philistæi, ne forte facerent Hebræi gladium. Per fabros istos intelliguntur Prædicatorum, qui spiritualia arma fidelibus præparant, et gladium spiritus, quod est verbum Dei, et lanceam militarem, videlicet charitatis fervorem, seu discretionis acumen, omnia penetrantem, et adversariorum interiora

pungentem; cavent autem Philistæi, id est, demones, et omnes fidei inimici machinantur et student tales fabros auferre Ecclesie, sicut jam (proh dolor!) pro maxima parte ei ablati sunt, in tantum, quod fideles quam plures ad Philistæi pergunt, ut sua acuant ferramenta, quia vera et spirituali sapientia derelicta, ad Philosophica argumenta, ad prudentiam sæculi, imo ad mundanas versutias se convertunt, atque in talibus suam acuum mentem! DIONYS. CARTUSI, in I, Reg. cap. XIII.

CONCUPISCENTIA.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est appetitus inordinatus rerum caducarum et terrenarum. Per hoc enim a Concupiscentia in genere distinguitur, quæ simplex appetitus boni ejusdem definitur. FAB. conc. IV in Dom. 3, post. Epi.

DIVISIO. — Dividitur in concupiscentiam divitarum, voluptatum carnis, et bonorum, juxta illud Joannis: Omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ. I, JOAN. II, 26.

Dividitur etiam a S. Thoma et Aristotele in naturalem et innaturalem: Prior est, per quam appetuntur naturæ necessaria aut convenientia, uti sunt cibus, potus, aliaque sensuum oblectamenta. Posterior est, per quam concupiscuntur objecta secundum apprehensionem dumtaxat convenientia, qualia sunt pecunia, honores, exquisitus cibus et delicia. S. THOM. I, II, q. xx, 3.

Denique dividitur ab aliis in concupiscentiam Intellectus (qualis est curiositas, vanitas, et inflans superbia), Voluntatis (qua honor, gloria, divitiæ appetuntur) et Sensuum (quia objecta sensibilia desiderantur, uti esculenta, poculenta et similia).

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Sensus et cogitatio humani cordis ad malum prona sunt ab adolescentia sua. GEN. VIII, 21.

Scio, quia non habitat in me, hoc est, in TOMUS I.

carne mea, bonum; nam velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio. Non enim, quod volo bonum, hoc facio, sed quod nolo malum, hoc ago. ROM. VII, 28.

Condelector legi Dei secundum interio-rem hominem; video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivamentum me in lege peccati, quæ est in membris meis. IBI. 12.

Nemo, cum tentatur, dicat, quoniam a Deo tentatur; Deus enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat, unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus, et illectus. JAC. I, 13.

Animalis homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei; stultitia enim est illi, et non potest intelligere. I, COA. II, 14.

FUGA. — Post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere. Si præstas animæ tuæ concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis. ECCL. XVIII, 30.

Aufer a me ventris concupiscentias, et concubitus concupiscentiæ non apprehendant me. IBI. XXIII, 6.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? ROM. VII, 24.

Qui autem Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis suis. GAL. V, 24.

DAMNUM. — Concupiscentia cum conceperit, parit peccatum; peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem. JAC. I, 1.

Unde bella et lites in vobis? Nonne hinc, ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris. JAC. IV, 1.

Radix omnium malorum est cupiditas, quam quidem appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis. I, TIM. VI, 10.

EX SS. PATRIBUS.

QUALITAS. — Semper cupidi solliciti sunt acquirere non habita, et habita custodire. S. THOM. opus. VII.

Omnia reliquit, qui voluntatem habendi deseruit. Apostoli, quantum ad divitias nihil; quantum ad voluntatem, totum mundum reliquerunt. S. HIER. sup. Matth.

Multum reliquit, qui sibi nihil retinuit. Multum reliquit, qui quantumlibet parum, totum deseruit. Multum dimisit, qui cum re possessa etiam concupiscentiis renuntiavit. S. GREG. in Hom. v.

Multa, Fratres, relinquitis, si terrenis desideris renuntiatis; exteriora enim nostra quantumvis parva, Domino sufficiunt: cor namque, et non substantiam pensat, nec perpendit, quantum in ejus sacrificio, sed ex quanto proferatur. *Ibidem*.

Age, qui relinquere disponis omnia, te quoque inter relinquenda numerare memento; immo vero maxime, et principaliter abnega temetipsum si desideras sequi eum, qui exinanivit propter te semetipsum. S. *BERN. in Ser.*

Nemo est, qui non habeat, quod dimittat. Universis renuntiavit facultatibus mundi, quicumque affectum possidendi eas radicatus amputavit. *CASSAN. l. VII, c. XXVII.*

Quid refert, utrum quis perturbationem cupiditatis erga opes amplas et magnificas, an erga viliores exerceat species, nisi quod in eo reprehensibilior judicandus est, quod qui maxima spreverit, in minimis obligetur? Ideoque perfectionem cordis abrenuntiatio illa non obtinet, quia cum censum habeat pauperis, non abiecit divitis voluntatem. *Idem, Collat. IV, c. XXI.*

Gulosus habet cor in ventre, lascivus in libidine, cupidus in luero. S. *AUGUST.*

Sevus criminum stimulus est concupiscentia, et libido, qui nunquam quietum affectum manere patitur, nocte fervet, die anhelat. S. *AMBROS. vide l. de Abel et Cain.*

Concupiscentia saginato corpore effervescent. S. *AUGUSTIN.*

Concupiscentia nostra est tentationum causa. *Idem.*

FUGA. — Bonorum Auctori aliter inhærere non possumus, nisi cupiditatem a nobis, que omnium malorum radix est, abscindamus. S. *GREG. in Hom.*

Ipsi Apostoli Spiritu Sancto repleti nequiverant, quia carni Dominica, etsi sanctæ, inhærebant. S. *BERN. s. III de Ascens.*

Exurgat Deus, cadat armatus iste; cadat et conteratur inimicus homo, contemptor Dei, amator sui, amicus mundi, servus diaboli! Quid tibi videtur? Certe si recte sentis, mecum dicis: Reus est mortis, crucifigatur, crucifigatur! S. *BERN. apud Rodr. p. II, tr. I, cap. IV.*

Nemo potest perfecte diligere, quo vocatur; nisi oderit, unde revocatur. S. *AUG. de Vit. Relig.*

Concupiscentia in corde frenanda est. S. *GREG. xx Moral.*

DAMNUM. — Cui cupiditas dominari dici-

tur, subjectus malis omnibus demonstratur. S. *GREG. hom. XV Mor.*

Qui moderari nescit cupiditatibus, is quasi equis raptus indomitis, volvitur, lanitur, affligitur. S. *AMBR. l. de Vir.*

Quanto acriore cura inardescit ad infima, tanto tempore damnabili refrigescit a summis; utraque enim simul et æqualiter amari non possunt. S. *GREG. l. VII, ep. XVI.*

Quisquis defluere devitat, fugiat, ne per hoc quod amat, in hoc cogatur devenire quod vitat. *Idem.*

Omnium malorum radix est cupiditas, transgressionis mater, magistra nocendi, primipilaria iniquitatis, auriga malitiæ, sicaria virtutum: seditionis origo, fovea scandalorum, *PETRUS RAVEN. in Serm.*

Concupiscentia ætatem omnem fœdat, senectutem extinguit.

Concupiscentia plus quam cœtera vitia diffamant.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI.

Totum et maximum impedimentum est, quod non sumus a passionibus et concupiscentiis liberi, nec Sanctorum perfectam viam conamur ingredi. *L. I, c. XI, § 3.*

Si veraciter vis delectari, et abundantius consolari, ecce in contemptu omnium infirmarum delectationum erit benedictio tua, et copiosa tibi reddetur consolatio. Et quanto plus te ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tanto in me suaviores et potentiores consolationes invenies. *L. III, c. XII, § 5.*

Noli concupiscere, quod non licet habere. Juvat enim non quelibet res adepta vel multiplicata exteriori, sed potius contempta et decisa ex corde radicatus. *L. III, c. XXVII, § 3.*

Tene breve et consummatum verbum: Dimitte omnia, et invenies omnia. Relinque cupidinem, et invenies requiem. *L. III, c. XXXII, § 4.*

Nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere divinis. *L. III, c. XXXI, § 4.*

Nisi homo sit in spiritu elevatus, et ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus, quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis. *Ib. § 2.*

Pauperem verum spiritu, et ab omni creatura nudum quis inveniet? Procul et de ultimis finibus pretium ejus. *L. II, c. XI, § 4.*

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA.

S. Augustinus de seipso fatetur: Primo concupiscentia carnis sequentes duxit nos, postea renitentes traxit nos; deinde accepta gratia cepit nos nec ducere nec trahere, sed adhuc contendere nobiscum, post contentionem erit et victoria, modo te, etsi oppugnat, non expugnet. S. *AUG. in Ps. LXIV.*

Cuidam Religioso Ordinis S. Dominici, cum gravissimas carnis concupiscentias Dæmon immisisset, et iis non minus fortiter ille restitisset, acclamavit victus Diabolus: Victisti, vicisti, quia in igne fuisti, et non arsisisti! *FAB. con. IV in Dom. v. post Epiph.*

Cum quidam Frater Abbati suo queretur, se variis cogitationibus et desideris plurimum turbari, Abbas eductum in publicum jubet ventos aperto sinu excipere, cumque Frater responderet, hoc sibi possibile non esse, dixit illi: Hoc si nequis, nec cogitationes et desideria tua coercere poteris, quod minus tibi incidunt. Sed hoc tui est munus, ut ardentem et magno spiritu eis resistas. *Vit. PP. l. V, libel. x, n. 33.*

Cum Ursinus Presbyter, separatus ab uxore, caste vixisset, et hæc ad morituri nares aërem applicaret, ut indagaret, num adhuc spiraret; ipse, quanto potuit nisu vocem collegit, dixitque: Recede a me, mulier, adhuc igniculus vivit, paleam tolle. S. *GREG. l. IV dial. c. XI.*

Cum quidam B. Marie OEgnaicensis familiaris, ex nimio spiritualis affectionis excessu, manum ejus strinxisset, et primos motus concupiscentiæ oriri in se advertisset, vox de cœlo lapsa dixit: Noli me tangere! Unde cautior factus, ab ejusmodi sensualitate abstinit. *JACOB DE VITRAC. in Vita.*

Medicus quidam a quodam Theologo (cui prius viam ad veram quietem atque perfectionem ostenderat), interrogatus, ubi Deum reperisset? respondit, ubi omnem concupiscentiam creaturarum reliqui. *TACLETUS, apud Drex. in Heliotr.*

Salomon, Rex Israelitarum, adamavit mulieres alienas et depravatum est cor ejus per eas, et adoravit deos alienos. *II REG. II.*

Stetit Judith ante faciem Holophernis; cor ejus concussum erat, ardens ejus concupiscentia. *JUDITH. c. XII.*

Duo senes ita Susanna concupiscentia exarsuerunt, ut ejus mortem procurarint, prop-

terea quod præve eorum voluntati obsequi nollent. *DAN. cap. XIII.*

De Magistro Guidone, presbytero Beginarum in Nivella, fertur quod, cum in Sonegio oppido Hannoniæ scholas regeret, adulescens, incaute semel feminam contemplans, per annos tres, etiam ipsa mortua, in tantum tentatus sit, ut exoptato eo quod vigilans sustinebat, omni nocte in somni crederet eam esse presentem; sentiens ergo circa se diabolum non cessare, de nocte clam tumulum mortuæ mulieris aperuit, narsaque et faciem in cæno putrefacti corporis tandiu tenuit, ut pene fœtore nimio suffocatus, quasi mortuus caderet resupinus. Quæ res in tantum valuit sancto viro, ut nullum postea stimulum in carne sentiret. *THOM. CANTIP. l. II, c. XXX, 31.*

EXEMPLA DOMESTICA.

S. Ignatius adeo omnem affectum erga creaturas deposuerat, ut sepe et cum gemitu diceret: O quam sordet mihi terra, cum cœlum aspicio! *RIBAD. in Vit.*

P. Balthasar Alvarez cum aliquando per aliquot dies continue cogitabundus esset, causam rogatus, respondit: Contendo in meis prodesse, ut ita vivam, quasi essem in Africa desertis, et ut cor meum sit ita ab omnibus creaturis expeditum, atque si reipsa in locis desertis habitaret. Atque hoc revera etiam obtinuit; ut vita testatur. *Vita, c. IV, § 2.*

Joannes Berckmannus ita omni rerum terrenarum cupiditate vacabat, ut de seipso fateretur: Nulli rei sum affectus, nihil habeo, cui afficiar. *Vita, p. XIII.*

Insignis in S. Francisco Xaverio, Indorum Apostolo, amor castimonie, insigne odium libidinis fuit, adeo ut vel minimas hujus generis labeculas exosus, ipsum exhorreret libidinis nomen. Quod vel ex eo quod subjiciam existimari licet: Olyssipone diem protectionis Indicæ operiens, cum Simone Roderico in eodem diversabatur cubiculo. Ibi inempta nocte repente excitatur a somno, adeo commotus, ut e naribus magnam vim cruoris profunderet. Ejus deinde rei causam in Simonem rogitantem obstinato silentio celavit, quamdiu in Lusitania fuit. Ad ultimum ubi solvendi advenit tempus, sub digressum, in navis angulum cum eo secessit, et sine arbitris: Nunc demum, inquit, tempus est enuntiandi quod letis ex

me, Simon, frustra exciscitatus es; quippe hoc ultimum, ut arbitror, sum te in hac vita visurus. Scito igitur illa nocte impuram speciem per somnum mihi oblatam, summaque vi repellere conanti tantam copiam sanguinis erupisse. Hæc signis humanisque testimoniis, divinum iudicium ac testimonium, extincti corporis accessit integritas. Quod eximium Dei beneficium, inter alia egregia, virginali castimonie concessum accepimus. TURSELIN, lib. VI de Vita ejus, c. VI.

SIMILITUDINES.

FUGA. — Sicut famelicus ille stultus reputaretur, qui oblato sibi cibo pieto et vero, pietum arripere; ita et homo, qui veram et infinitam Dei bonitatem relinquit, et bonitatem creature, quæ est umbra tantum et imago divinæ bonitatis, appetit, insanus merito existimabitur. NEREMB. in l. de Ador.

Sicut nemo optaret oculos suos auro ornari, et serice veste circumdari, sieque visum impediri, sed oculorum libertatem, et videndi potentiam omnibus rebus desiderabiliorem iudicat, quia, si hæc deperat, nihil jam ipsum in hac vita delectat; ita multo magis creature omnes, quæ oculum mentis impediunt, removende, et libertas mentis omnibus rebus creatis preferenda est. S. CHRYSOST. hom. XXI in Math.

Sicut is, qui in domo sua omnes delicias haberet, stulte faceret, si illas anxie extra domum quereret; ita non minus insipienter agit, qui extra se in creaturis delectationes quaerit, cum intra se omnium deliciarum fontem habeat.

Sicut Confessarii neminem absolvunt, et gratia divina impleri faciunt, qui concubinam suam non vult ejicere; ita nec Deus gratiam et veniam largitur iis, qui concubinas suas, id est, creaturas, quas inordinato amore dilexerunt, nollunt ejicere.

Sicut si mus aliquis seiret in aliquo loco latere muscipulam, haud dubie illam studiose declinaret; ita et quisvis homo, cum sciat, teste S. Scriptura, (SAP. XIV, 11.) creaturas in muscipulam pedibus insipientium factas esse, merito eas, quantum potest, declinare debet.

Sicut nullus Princeps in aurea suppellectile pateretur vas luteum immisceri, ne videntes offenderentur, et factum carperent; ita neque cum Deo ulla in corde creatura collo-

canda est, ne Sancti et ipse Deus id advertentes justam displicentiam inde concipiant. NEREMB. de Ador.

Sicut ii, qui thesauros effodiunt, terram rejiciunt, foveam profundam faciunt, et sedulo insistant, donec inveniant quod quaerunt; sic qui thesaurum veræ perfectionis et sapientie cœlestis reperire desiderat, omne pondus terrenarum rerum a se rejicere, fossam humilitatis in se fodere, nec donec invenerit, quiescere debet. Glossa.

DAMNUM. — Sicut ignis mox ut stupam apprehenderit, flamma sua incendit; ita et concupiscentiæ ignis, quamprimum venustatem visu attigerit, animam accendit. S. CHRYSOST. serm. in Oziam.

Sicut cervæ felum corpore fixum gerens, licet venatorum manus effugiat, denique perit tamen; sic et anima telo concupiscentiæ ob intemperantem et curiosum aspectum saucia, tametsi discedat, non tamen periculo vitæ spiritualis amittende caret. Idem, hom. II in Math.

Sicut ignis materialis humidam nactus materiam plurimum et admodum molestem fumum excitat; ita concupiscentia, si animam ad terrenas voluptates inclinam occupaverit, non nisi crassissimos amoris sensualis fumos progenerat. Ibidem.

Sicut in hamo esca quidem aspectu dulcis, sed lethalis in gustu est; ita concupiscentiæ fructus dulcis videtur, dum appetitur, sed amarus, dum percipitur. ANONIMUS, apud Long.

Sicut scorpius vivens necat, occisus sanat; ita concupiscentia, dum in nobis viget, perdit nos, suppressa vero et mortificata mirum quantum prodest. FAB. con. I in Dom. VII post Pent.

Sicut herbe suffocant triticum; sic et concupiscentiæ carnales suffocant disciplinam. AUCTOR Op. Imper. hom. VIII.

Sicut hi, qui dæmone repleti, vel mente alienati sunt, non sentiunt si vulnererent, quia naturalibus sensibus carent; ita et nos vel cupiditatibus sæculi amentes effecti, vel vitibus inebriati, sentire non possumus, quanta vulnera, quantas contritiones animæ peccando acquirimus. ORIG. hom. in Num.

Sicut lusores, ubi pecuniolam omnem lusu perdidierunt, eo aguntur ludendi libidine, ut etiam vestes denique committant aleæ; ita quicumque concupiscentiam in societatem lusum admittit, et semel pudicitie iacturam fecit, non cessabit varias oblectationes

querere, donec ipsam etiam animam perditionis periculo exponat. DREX. hora VI, noct. in Horolog.

MOTIVA.

Ad resistendum concupiscentiæ.

Quia radix omnium malorum est; nam omne peccatum, teste S. Paulo, ex concupiscentia inordinata boni creati oritur. I. TIM. VI.

Quia hominem valde deprimit; juxta illud Osæ: Facti sunt abominabiles, sicut ea, quæ dilexerunt. OSÆ IX, 10.

Quia pacem animæ et quietem tollit; id quod pulchre Seneca ostendit, dum ait: Vixisti aliquando canem missa frustra panis aperto ore captantem? Quidquid accepit, protinus integrum devorat et semper ad spem futuri hiat. Idem evenit nobis; quidquid expectantibus fortuna proiecit, id sine ulla voluptate dimittimus, statim ad rapinam alterius erecti, et attoniti in Epicureum illud chaos incidimus, quod inane et sine termino est. SENECA. ep. XIII.

Quia vano labore consumunt; cum enim anima ad imaginem Dei facta, cæteris rebus occupari, non autem repleri possit; merito frustra satietatem in particularibus creaturis quaerit, quam omnes simul sumptæ præstare non possunt. S. BEAN. in serm.

Quia gravis stultitiæ arguit. Que enim major stultitia inveniri queat, quam si quis umbram boni pro ipso bono eligat; si in gravissima siti guttam lacuæ sordidæ hauriat, quum ex ipso fonte recentissimas et purissimas aquas bibere valeat?

MEDIA.

Oratio; quod medium S. Thomas sequentibus verbis suavit: Si duo pugnant, et velles unum juvare, alterum non, oportet-

ret primo auxilium dare, secundo vero subtrahere. Inter spiritum autem et carnem est continuum prælium. Unde oportet, quod si vis, ut spiritus vincat, des ei auxilium, et hoc fit per orationem; carni vero subtrahas, et hoc fit per jejuniū. S. THOM. opusc. VII.

Amor Dei. Sicut enim, qui æstuant, facile omnes vestes sibi adhaerentes abijciunt; ita qui amore divino exæstuat, omnem facile aliorum objectorum concupiscentiam deponeat. Certe ubi Deus mari turbulento cordis nostri imperat, continuo cessabunt fluctus concupiscentiarum, et fiet tranquillitas magna.

Consideratio exitus, quam habiturus sunt concupiscentiæ inordinate; ita Epictetus suavit his verbis: Si voluptatis alienigenam animo conceperis, moderate tibi, ne ab ea movearis. Sed et rem examina, et tibi ipsi præbe deliberandi spatium. Deinde utriusque temporis memento, tum ejus, quo voluptate perfrueris, tum ejus quo voluptate jam percipere dolebis; teque ipse objurgabis. Atque his illa confer, si abstinueris, fore ut gaudeas, teque ipse oplaudes. ERICRET. c. LVI. Sed et S. Gregorius idem suavit dicens: Caro cum concupiscitur, pensetur, quod sit exanimis; intelligatur, quid ametur. S. GREG. I. XVIII, Mor. Hinc etiam Aristoteles voluit, ut circa concupiscentiam voluptatum nos perinde, ut Proceres Trojani circa Helenam, geramus, qui eam dimittendam censuerunt, ne belli damna et exitium incurrerent. ARIST. II, Eth. c. ul.

Generosa resistentia; nam, teste Sancto Chrysostomo, cani similis est voluptas, si pellas, fugit, si nutrias, permanet. S. CHRYS. hom. XXII, ad Pop. Quod idem etiam S. Augustinus suavit dicens: Pugnat? repugna; noli eam cedendo satiare, sed resistendo necare. S. AUG. s. XLV, de Temp.

Contemptus; juxta consilium Jobi: Clamorem exactoris non audit. Super quæ verba S. Gregorius ait: Clamorem exactoris non audire est, violentis tentationum motibus minime consentire. S. GREG. I. XXX, Mor. c. XIII. Hinc aliqui suavent ejusmodi concupiscentias perinde non curandas, sicut magni molossi catellos latrantes despiciunt. Hinc et pius Aseeta ait: Juvat non quælibet res adepta vel multiplicata exterius, sed potius decisa ex corde radicitus. L. III, c. XXXVII, §. 3.

Cœlestium honorum desiderium. Qui enim,

ut S. Gregorius sapienter dixit, coelestis vite dulcedinem, in quantum possibilitas admiserit, perfecte cognoverit, ea, quae in terris amaverat, cuncta derelinquit; in comparatione enim illius vilescent omnia, deserit habita, congregata dispergit, inardescit in coelestibus animus; nihil de terrenis libet, deforme conspiciat quidquid de terrenae rei placebat specie, quia sola pretiosa Margaritæ claritas fulget in mente. S. GREG. in *Moral.*

ASCETICA.

Quatuor sunt, quae de concupiscentia praecipue nosse, beneque advertere debet Asceta. *Primum* est, ut bene apprehendat quantum perire referat, hanc concupiscentiam recte moderari; id quod S. Leo sequentibus verbis expressit: Virum Catholicum, et praecipue Domini sacerdotem, sicut nullo implicari errore; ita nulla oportet cupiditate violari. Mens enim pecuniae avida (aut ejusdemque alterius rei terrenae) nec abstinere novit a velitis, nec gaudere concessis, nec pietati adhibere consensum. S. LEO, in *serm.*

Certe miserabiliores sumus omnibus hominibus nos Monachi, inquit S. Bernardus, si pro tam exiguis tanta patiamur detrimenta. Quid enim insipientiae, immo quid insaniae est, ut, qui majora reliquimus, minora cum tanto discrimine tenamus? S. BERN. ad *Monachos.*

Quis stultum, inquit alius, non judicaret mercatorem, qui, ut unionem inestimabilis pretii compararet, jam multa millia florenorum expendisset, et postea, ne unum adhuc obolum dare deberet, totum contractum rescinderet. NIEREMB. de *Ador.*

Secundum est, ut bene cognoscat, quousque concupiscentiam debellare possit, et debeat; nam, ut recte dixit S. Augustinus: Concupiscentia minui potest, consumi non potest in hac vita. S. AUG. l. *contra Julian.*

Unde bene inter passionem et propassionem distinguere oportet, nam passio sola in vitio est, quando scilicet consensus praebet inordinatam concupiscentiae; propassio vero, qua animus ad consensum incitatur, licet initium culpae habeat, tamen non tenetur in crimine, ut recte S. Hieronymus dixit. S. HIERON. *sup. Matth.* l. 1, c. xiv.

Et hoc videlicet est, quod Deus olim Caino dixit: Sub te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius. GEN. IV, 7.

Tertium est, ut solidum sciat modum moderandi et vincendi hanc concupiscentiam, quem quidem efficaciter S. Augustinus sequentibus verbis suggestit: O Ecclesiae, caput serpentis observa. Quid est caput serpentis? Prima peccati suggestio. Venit tibi in mentem aliquid illicitum, noli tibi tenere mentem tuam, noli consentire. Hoc quod venit in mentem, caput serpentis est, caput calca, et evades caeteros motus. Quid est, caput calca? Ipsam suggestionem contemne. Sed lucrum suggestit, magnum ibi lucrum, magnum aurum, dives eris, si hanc fraudem feceris. Sed pereat mundi lucrum, ne fiat animae damnium. Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Haec dicens observasti caput serpentis, et calcasti. Ille autem diabolus calcaneum tuum observat. Quid est observat calcaneum tuum? Quando laboras a via Dei. Tu observas primam suggestionem, ille observat lapsum tuum; si cecideris, possidebit. S. AUG. in c. III, *Gen.*

Quartum est, ut non difficilem sibi, sed facilem potius imaginetur hanc luctum et victoriam; id quod nonnemo pulchre hac similitudine ostendit: Finge, aiebat, juvenem ad amores prouissimum turpissimae Aethiopsiae adhesisse, et ex illius consortio gravissimos morbos contraxisse, sed et totius substantiae ac fame suae jacturam fecisse; hujus autem miserum Regem, aliam ei formosissimam virginem Aethiopsiae loco offerre, promittereque se, et a morbis eum curaturum, et omnem substantiam ac famam restitutum, quin et millecuplo plus adjecturum; an prudenter judicari posset, difficile fore huic juveni Aethiopsiae repulsam, et virginis speciosissimam electionem? Atqui similiter se res habet cum eo, qui inordinatam rei alicujus concupiscentiam fovebat, et cui loco talis creatura ipsa Divinitas amanda offertur; hinc merito S. Bernardus dixit: Nihil in hac vita laboriosius, quam desiderii terrenis aestuare; et nihil hic quietius quam hujus saeculi nihil appetere.

MISCELLANEA.

QUALITAS. — Cor humanum mari simile est, teste B. Alcuino, quod semper aestuat; in quod omnia flumina intrans, et aqua dulcis in amaram convertitur, quia oblecta-

mentum in fastidium vertitur, et omnis delectatio carnis in amaritudine terminatur; neque flumina in mari quiescunt, sed revertuntur, ut iterum fluant; eandem inquietudinem experiuntur Filii hujus saeculi. B. ALCUINUS.

Cum adolescens quidam furibundum equum consensisset, et ab eo, quia cohibere non valebat, per avia et devia abreptus fuisset, quaesitus ab aliquo familiari casu transeunte, quo ferretur? respondit: Quo quidem equo huic placuerit. Simili modo cum concupiscentia res se habet, si debilem sessorum et regendi imperitum inveniat. LANGIUS, in *Polyant. V. Cupiditas.*

Abbas Achilles concupiscentiam manubrium daemonis appellat, eo quod sine illa nihil possit efficere, omne autem damnum per illam inferat. FAB. *con. l. in Dom. VII, post. Pent. n. 2.*

FUGA. — Corvus etiam sitiens abstineta aqua pluviali, quam noxiam sibi novit ob ventris profluvium; quanto magis homo abstinere debet ab illis, quae animo noxia novit.

DAMNUM. — Columba siti prope enecta cum vidisset in tabula craterem pictum, concitato impetu in illam allisa, alas fregit, sique in terram lapsa a pueris capta fuit. Idem contingit illis, qui nimia concupiscentia impulsus, magno impetu in amorem et fruitionem rerum illicitarum feruntur. LANGIUS, l. *cit.*

Mulier quaedam, cum gallina singulis diebus ovum unum peperisset, rata quod plura esset paritura, si melius saginaretur, cibo superfluo pastam omnino non amplius parere fecit. Sic nempe, dum futuris concupiscentia inhias, etiam praesentia amittis.

Dicebat senex quidam: Quia tres virtutes Satanae praecedunt universa peccata. Prima, oblivio. Secunda, negligentia. Tertia, concupiscentia. Etenim si oblivio venerit, generat negligentiam; de negligentia vero concupiscentia nascitur; de concupiscentia vero corrumpit homo. Si enim ita sobria est mens, ut oblivionem respuat, ad negligentiam non venit; et si non neglexerit, concupiscentiam non recipit, nunquam cadet optulante Christi gratia.

AUCTORES.

Matthias Faber, *conc. 2, in Dom. 4, post Epiph. et conc. 3, in Dom. 5, post Epiph.*

Jeremias Drexelius, in *Zodiaco, signo A.*
Jacobus Marchantius, in *Horto pastor. tr. A.* lect. 18.

Thomas Kempensis, de *Imit. Christ. l. III, c. 31 et 32.*

Josephus Langius, V. eodem et V. Cupiditas.

CONFESSIO.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est Sacramentum, in quo peccata sua detestanti, et legitime confitenti, vera a Sacerdote absolutio, remissioque conceditur. TRID. s. XIV, c. 1.

Vel brevius, est legitima coram sacerdote peccatorum suorum declaratio, ut Hostiensis definivit, qui etiam addit, eam dici confessionem, quasi simul fassioem omnium peccatorum, quae quis confiteri tenetur, aut sponte confitetur.

DIVISIO. — Dividitur in *Materialiter et Formaliter integrum*. Illa est, quae omnia peccata gravia, quae occurrunt, explicat. Ista est, quae suppresso uno vel altero peccato, tantum confitetur, quantum moraliter loquendo hic nunc fieri potest.

Dividi etiam potest in *Publicam et Auriolarem*. Illa est, quae quis audientibus aliis se apud sacerdotem accusat. Ista est, quae quis soli sacerdoti sua peccata explicat.

PARTES. — Tres praecipue partes requiruntur ad Confessionem. Prima est *Contritio*, seu animi dolor ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero. Quam partem S. David indicavit dicens: Sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum et humilitatum, Deus, non despicies. PS. L, 19.

Ut vero haec contritio sit legitima, requiritur in primis; ut ex motivo supernaturali concipiatur. Deinde ut propositum non peccandi conjunctum habeat; nam, ut S. Gregorius ait: Perfecte convertitur, qui, cum semel, quod prave egerat, plangit; quod rursum plangat, ultra non repetit. S. GREG. l. III, in l. *Reg. VII.*

Est tandem etiam *occasio ad peccatum allicientis evitatio*, aut certe propositum evitandi; quemadmodum S. Bernardus innotuit dicens: Sit vere compunctio iniectionum, opportunitatis fuga, subtractio occasionis. S. BERN., s. 1, de *Restur. Dom.*